

Bmj vgx cwi fvl vi e"envi

cwi fvl v mjo ksev bZb kā MōY ev eRfbi tÿt̄ Avgiv Kx bwZ Aej ꝓb Kie, G AñZ cjiZb weZK® GiU meRb
-KZ, th fvl v hZ teik wet` ik kā MōY | AvZ®' Ki‡Z mÿg, tm fvl v ZZteik kw³ kyj x ntZ _vtK| fvl v b xi
clevni gtZv| tRvi Kti tKv‡bv kā ev cwi fvl v Avtivc Kiv ntj Zv enEi RbtMñoxi Øvi v cL'vL'vZ ntZ eva` |
gymj g RmZ hLb wetk' cL'vrekuj x wQj , ZLb Zvi v euuea tm‡Zaviv avi Y Kti tq| cZbKv‡j gymj gwbt` i gvtS eRb
Kivi cœYZv mjo nq| G gwbumKZvi Kvi Y gymj gwbt` i AvkVw, Zv` i mf' Zv-ms- Z wej xb ntq bv hvq|
mjo cL'ZKv‡j evsj vt` tk 0Lv| v ntclRb bv 0Avj øvn ntclRb ej v nte, G wbtq AñZK weZK®mjo Kiv ntQ| th
tKv‡bv fvl vq mgv_R ktai eenvi GKU -tfweKfv‡eB Gi Ab` me cL'Zkā iæZj nwvi tq tdtj |
cviÖtZ cwi fvl vi eenvi wbtq gymj gwbt` i gvtS weZK®j yYq| Ave`j øvn BDmpd Avj x Zvi tKvi Avtbi weL'vZ
Abey` The Glorious Quran-G Avj øvn cwi e‡Z®God eenvi Kti tqb| cieZxRv‡j hy³ vtóG Abey` bZb
Kti Qvcv‡bv nq, hv‡Z Abey` God-Gi cwi e‡Z®Avj øvn eenvi Kiv ntq‡Q| G cwi e‡Z®bi Kvi Y ntmté ej v nq,
Avj øvn tKv‡bv weciXZ wj ½ tbB| KŠ' God-Gi - wj ½ ntQ Goddess| Aciw †K, cvÖtZ Búw, wL'vB ev
A†Áqe`x (Agnostic) hviv gymj gwbt` i ntQb, Zvi v AwfthM Kti tqb, Avi we kā teik eenvi Kivi dtj Zv` i Rb`
Bmj vtgi Avtj Vp` weI q e‡tZ Amjeav ntQ| AvRKyj cvÖtZ cL'Qb Avi we kā mjvn, RvKv, Avj øvn mjenvbv
I qv ZvAvj v cL'Z eenvi Kiv nq| be wjZ gymj gwbt` i ej tqb, Gme cwi fvl v Zvi v e‡tZ Aÿg| myj ivs Zv` i
tevaMg` fvl vq e³e` Dc`vcb Kiv tnwK| Zv` i AwfthM, hviv Gme Avi we cwi fvl v eenvi Kti b, Zvi atiB tbb
th, me gymj gwbt` i RbMñY Kti tqb gymj g cwi evt` Ges Avi we fvl v tevtSb|
weMZ tdeæqwii gvtm bqv w Mtšl GK wbeftU BRwZnv` | BRgv weI tq Avtj vPbv Kti wQ| cti 75-EaV®eqtmi R‰K
civK Avgt‡K ej tj b, wZb BRwZnv` | BRgv wK, e‡tZ cwi tqb bv| G t\_ †K cL'xqgwb nq, Avgit` i t_ †ki BstivR
wL'vZ RbtMñoxi weI vU AskB Avi we cwi fvl v e‡tZ mÿg|
hy³ vtR` Rbtm‡t` hv` i gyZ.fvl v BstivR, Ggb gymj gwbt` i tKvi Avb Abey` Kti tqb| Gi D†ík` ntQ, tKvi Avtbi
AšibñinZ A_®BstivR fvl v fvl x` i gvtS Zv` i tevaMg` fvl vq Dc`vcb Kiv| G bZb Abey` i A_®G bq th,
AZx‡Zi BstivR Abey` , tj v gwbmwubwQj bv| eis D†ík` ntj v, Bmj vtgi wkyv thb cL'ZK fvl v fvl xi ü`q `uk®
Kti | GI gtb ivL` i Kvi, cL'ZU fvl vi eukā mgqtqi Ave‡Zqej xb ntq hvq| Zvi v Lj Kti tbq bZb kā| G
Kvi tYB tKvi Avtbi Abey` tkl nl qui bqj AwaKŠ' mgqtqi Ave‡Zb tKvi Avtbi wbtq A_®DtbwPZ ntZ _vtK|
Avgiv ejj ØvgvR coeØj ejj bv Ømvj vZ coeØj hñ` | cL'Zi b cL'P I qv³ AvRv‡bi mgq `kevi nvBqv Avj vñ mvj vn
Ges BKgt‡Zi mgq `kevi nvBqv Avj vñ mvj vn D'PwiiZ nq| G tÿt̄ ØvgvRØ Avgit` i fvl v, ms- Z, HwZn` |
mf' Zvi Awv‡QbøAstk cwi YZ ntq‡Q| Ktai G eenvi Avgit` i RxebvPv‡i Ab` GKU tÿt̄ l j yYq| Avgiv ejj
ØcwibñL Lve| Gi cirkvcwL ejj ØRj ØctvZ| fvl vi tÿt̄ Gifc weP† eenvi j yYq|
tKv‡bv fvl v ev tKv‡bv ktaai eenvi †K NYvi tPv‡L t` Lv ev Aetnj v Kivi tKv‡bv Kvi Y tbB| tKbbv mKj fvl vB
Avj øvn mjo| Avj tKvi Avtbi evYZ ntq‡Q : ØAvi wZb Av` g‡K mewKqj bvq wLvtj bñ (2:31)| Øvgv wkyv t_ qv
A_B ntj v fvl v wkyv t_ qv| Avj tKvi Avtbi Ab` t evYZ ntq‡Q : ØZwB Zv‡K K_v ej †Z wLvt‡qbn (55:4)| ØK_v
ej †Z wLvt‡qbn A_B ntQ fvl v wkyv t_ qv|
evsj vq AbwZ evBtetj i bZb ms- i tYi bvq Kvi Y Kiv ntq‡Q ØBwAj kixdñ| G‡Z cwi fvl v ntmté Avj øvn, bex,
i vñj , gymn, gmy, `vD` , wv‡b BZ`w` Bmj vgx Avi we kāl eenvi Kiv ntq‡Q thLvtb cœCkij , t` e`Z, tgv‡Rm,
tWwFW, Gib BZ`w` kā l cwi fvl v eenvi Kiv ntZv| AwfthM D†v‡Q, GUv Kiv ntQ mnR-mij gymj gwbt` i
weavši | wec_Mvgx Kivi Rb`| GKB ai‡bi mgm` gyj tqwkvq| B‡` v‡bLqvq| eZgqb| gyj tqwkvq mi Kvi 1989
mtj AvBb Kti 42wU Avi we gymj g cwi fvl v wL'vB agf¶ej †` i Rb` eenvi wbow x Kti tqb| cieZxRv‡j Aek`
Ggb ktaai msL`v Kigtq Pv‡i wbtq Avmv nq| kā ,tj v ntQ : Avj øvn, mvj vZ, evqZj øvn | Kev| gwP®2003 mtj
gyj tqwkvq mi Kvi Bevb fvl vq AbwZ evBtetj wbow x Kti; tKbbv Zv‡Z cwi fvl v ntmté God-Gi cwi e‡Z®Avj øvn
eenvi Kiv nq| cti Aek` G wbt‡i avAv cL'vni Kiv nq| B‡` v‡bLqv‡ZI GKB mgm` ej v ntQ, gymj gwbt` i
tauKv | c_åo Kivi Rb` God-Gi cwi e‡Z®Avj øvn, evBtetj i cwi e‡Z®Avj wKZve, Pv‡P® t` ej evBZj øvn, wii` i
-M‡ivn‡Yi (Ascension of Jesus Christ) cwi e‡Z®igivRN Gme kā eenvi Kiv ntq‡Q| G tÿt̄ evsj vt` tk
Avgit` i Kx KiYq, Zv wPši Kiv ` i Kvi | Avgiv gymj gwbt` i evBtetj wbow x Kti; tKbbv Zv‡Z cwi fvl v ntmté God-Gi cwi e‡Z®Avj øvn
wbt‡i avAv cL'vni Kiv nq| B‡` v‡bLqv‡ZI GKB mgm` ej v ntQ, gymj gwbt` i tauKv | c\_åo Kivi Rb` God-Gi cwi e‡Z®Avj øvn, evBtetj i cwi e‡Z®Avj wKZve, Pv‡P® t` ej evBZj øvn, wii` i
Avgit` i Kx KiYq, Zv wPši Kiv ` i Kvi | Avgiv gymj gwbt` i evBtetj wbow x Kti, Zte wL'vBt` i Avgiv tKvbhy³ i wfwE‡Z
Avi we (gymj g) cwi fvl v eenvi evav t` e?

Avgiv hw` AZxtZi w` tK ZvKvB, Zte t` Ltz cve, gxi gkvii id tnvmb Øvelv` mÜtZ Øcfr ygnvø§ Ø eenvi Kti tQb| Averi `mq` Avgxi Avj x Spirit of Islam Ges History of Saracens-G Mohammedan kā eenvi Kti tQb| mt`n tbB, G `yU eenvi h_vh_ nqwb| ZvB etj weL'vZ MØ`yU Avgiv ewZj Ki tZ cwi bv| Avgit` i fjtj tMjtj Pj te bv, fvlvi tyt` µgweKv ev cwi eZØ GKvU , iæZcYweIq|
eQi `B AvtM tKvi Avb Abjer` i tyt` 0gvj vBKvi Ø Abjer` Øtdti -l0i cwi etZØt` e` ZØ eenvi Kivi K_v Rvbtj Avg tKvi Avtbi `Rb Abjer` KtK ejj vg, G ai tbi Abjer` evsj v` tki tcjvctU bv Kivi Rb`| tKbbv, GUv AtñZK weZKØmø Ki te| Aek" G ai tbi eenvi Avgit` i cvkØZxØ` k fvtZ, wetki Kti cWdget½ ni nvfgkv nt"Q| cieZxRvij Dfq Abjer` K Avgvi ciwgvkØY Ktib| `Rtbi B tKvi Avtbi wePZ Aski Abjer` XvKv t_tK cKwKZ ntqtlQ|
W. Ki i Z-G-Lyvi Abw` Z tKvi Avtbi evsj v Abjer` wKo` b cteØcKwKZ ntqtlQ| gj Abjer` bwK ØAvj øvnØi cwi etZØetpvØ eenvi Kiv ntqtlQ| Abjer` cKvtki mgq G tyt` cwi eZØ Avbv ntqtlQ|
KvRx Ave` j I`y KZ tKvi Avtbi Abjer` i tyt` I G ai tbi eenvi j yYxq| KvRx Ave` j I`y wj tLtzQb, ØBmj vg atgØ cteØZK tgnyø§ (m.)Ø| G K_wU mWk bq| ZvB etj Avgiv Zvi mØKgØK mØuYØfC ewZj Ki tZ cwi bv| t` k wefØM-ceRvij gmvj gvbt` i bvrgi cteØkØ eenvi Kiv ntZv| GLb Avgiv ewj I wj wL ØRbveØ| GLb Avgit` i bvrgi cteØkØ eenvi Kitj Avgiv "mQ`" teva Kie bv| wKØ gmvj g i vØ gvj tqwkwqtlZ GLbI bvrgi cteØkØ eenvi Kiv nq| thgb cØvbgØ ØkØ ZvB Ave` j øvn Avg` ev` we|
cwi tkI Avgit` i gtb ivLv` i Kvi, Bmj vg GKvU wekRbxØ agØ mØvis Gi GKvU wekRbxØ ifc itqtlQ I _vKte| tmb mvf_ Avgit` i fjtj Pj te bv, Bmj vg cøj wj wK (Pluralistic) mgvØR wekymx| G KvitY Avgit` i fvlv, mØnZ, ms`wZ, HwZtn`i bvbgjLx aviv mnve`v KivB `vFweK| ØkZdj dttZ `vI Øhw` Zv Avg øvni GKZer` i mvf\_ mØnWØK bv nq| Avgit` i GI fjtj Pj te bv, gmvj g Rxeb I gvbtm `vB-KvJ , iæZcYØDcr` vØ|